

Setembre crític | Actualitzat el 23/12/2020 a les 19:49

Yosoy, els líquats vegetals que assequen el Montseny

L'empresa Líquats Vegetals S.A. vol perforar 28 pous ?alguns en zones naturals protegides? i extreure'n aigua perquè la seva fàbrica de Viladrau augmenti exponencialment la producció de les begudes que comercialitzen rere les marques Yosoy, Monsoy i Almendrola, entre d'altres | Entitats veïnals i ecologistes denuncien que el projecte acabarà amb el cabal de la riera Major del Montseny, un dels cursos fluvials més ben conservats de Catalunya

Productes de la marca Yosoy, propietat de l'empresa Líquats Vegetals, en un supermercat | Víctor Serri

La remor de l'aigua esdevé més intensa al trencall de carretera que condueix al Pont de Fàbregues de Viladrau, un poble de poc més de mil habitants ubicat a la comarca d'Osona. En aquest indret, on el bosc de ribera s'obre i no cobreix el curs de la riera Major, tres persones ens esperen amoïnades. «Aquesta és de les úniques rieres netes que queda a la comarca, té una població molt bona de truites i està enquadrada dintre del Parc Natural del Montseny», explica Joan Serra Gros, president de la Societat de Pescadors de Viladrau, entitat que gestiona un tram de pesca controlada sense mort.

La riera Major brolla dels aiguaneixos localitzats sota l'emblemàtic cim del Matagalls, descendeix pel vessant nord del massís, travessa les Guilleries i acaba desguassant al Ter. «El sistema Sau-Susqueda és l'aigua de boca de Girona i de Barcelona, de més de dos terços de la població de Catalunya, per tant, el que està passant aquí acabarà afectant gran part dels catalans», assegura Enric Tomàs, membre de la plataforma Viladrau defensa la seva aigua.

Aquest veí del poble veu amb preocupació els plans de Lliquats Vegetals, societat anònima instal·lada al municipi des de 1991 i dedicada a la producció de begudes vegetals de soja, civada, arròs o ametlla -entre moltes altres-, que han experimentat un creixement meteòric de vendes els darrers anys. Principalment, Lliquats Vegetals produeix les marques Yosoy, Monsoy i Almendrola, però també són seves les marques blanques de Mercadona i Bonpreu-Esclat. Amb l'objectiu d'augmentar la seva producció, l'empresa ha sol·licitat a l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) - empresa pública de la Generalitat adscrita al Departament de Territori i Sostenibilitat- la concessió de pous per a ús industrial amb la finalitat d'extreure encara més aigua de l'apreciada conca de la riera Major.

«El més important és que pretenen arribar a captar fins a 400 mil metre cúbics anuals d'aigua, una absoluta barbaritat», opina Jesús Soler i Vilaró, portaveu del GDT

Segons confirmen des de l'ACA, actualment hi ha dos expedients oberts a l'espera de resolució: un primer datat l'any 2016 i relatiu a perforació de fins a 28 nous pous, a hores d'ara pendent de l'informe de l'Oficina Territorial d'Acció i Avaluació Ambiental (OTAAA) de Barcelona, ja que gran part de les captacions es durien a terme dins els límits del Parc Natural del Montseny; el segon, iniciat enguany, demana l'obertura d'un nou pou dins de la mateixa fàbrica. «Són dos expedients diferents i es troben en tràmit, lamentem no poder-te precisar un termini concret sobre quan podrien estar resolts», confirmen des de l'ACA. Així mateix, l'OTAAA ha informat la Directa que està tancant la proposta de resolució d'impacte ambiental del projecte, després de rebre fins a 46 al·legacions per part d'entitats i persones interessades.

Video: https://www.youtube.com/watch?v=IG_X0ssxII0

«Lliquats diu que no són pous, que són simplement prospeccions per provar de quin surt més aigua. Quan ho tinguin clar, en faran servir un o dos i els altres els abandonaran. El més important és que pretenen arribar a duplicar la seva capacitat i captar fins a 400.000 metres cúbics anuals d'aigua, una absoluta barbaritat», opina Jesús Soler i Vilaró, portaveu del Grup de Defensa del Ter (GDT), històrica associació ecologista guardonada amb el premi Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya l'any 2014. Soler ho té claríssim: «El cabal de manteniment, és a dir, el mínim que qualsevol aprofitament en un riu del país ha de deixar per llei i perquè ho diu la directiva marc europea, és més o menys el cabal que han demanat i pretenen utilitzar. Poden arribar a eixugar la riera».

Lliquats vegetals, amb la bandera de la sostenibilitat

«Estem al Montseny. Per què estem aquí i no a un parc logístic? Per la gran qualitat de l'aigua, que recollim dins de la delimitació del Parc Natural del Montseny. Som naturals per elecció i per vocació». Així és com Lliquats Vegetals explica al seu portal web l'emplaçament que ocupen, on desenvolupen una activitat que defineixen en termes de sostenibilitat, amb la missió d'«inspirar una alimentació saludable a través d'una relació honesta amb els ingredients, les persones i l'entorn».

Al final de l'any 2019, els ingressos d'explotació de la societat presidida per Josep Maria Erra Serrabasa s'enfilaven fins als gairebé 66 milions d'euros, amb un resultat positiu de l'exercici xifrat en més de 3,6 milions d'euros. «Amb aquest nivell de producció que tenen ara, l'empresa és totalment rendible i no hi ha perill de pèrdua de llocs de treball ni de beneficis per no fer aquest projecte», considera Enric Tomàs.

Liquats Vegetals va emetre una nota on afirmava que «els tràmits de concessió d'explotació d'aigües subterrànies preveuen estudis de valoració de la possible interferència entre els pous i la riera»

Per la seva banda, Liquats Vegetals va emetre una nota el passat mes de setembre on afirmava que «els tràmits de concessió d'explotació d'aigües subterrànies preveuen estudis de valoració de la possible interferència entre els pous i la riera, condicionant l'aprovació d'aquestes explotacions a la no afectació de la riera. D'aquesta manera, es garanteix la preservació del cabal de la riera Major». El portaveu del GDT no se'n refia, «a la que xucles aigua dels aqüífers baixen els nivells, les fonts i els aiguaneixos que alimenten les rieres deixen de fer-ho. Això són faves comptades, aigua hi ha la que hi ha, o baixa pel riu o se'n va en camions cap als supermercats, una de dues, però per tot no dona», rebla.

Anna Rovira, directora de màrqueting de Liquats Vegetals, assegura que l'empresa «no té cap voluntat d'eixugar el Montseny, sinó que hem fet un estudi sobre els recursos que hi ha i el nivell d'infiltració a la zona de Viladrau és d'aproximadament 8,5 hectòmetres cúbics, mentre que n'utilitzem entorn de 0,4 hectòmetres cúbics i ens retornem dues terceres parts al medi», segons un estudi hidrogeològic que ells mateixos van contractar a una consultora privada. Però més enllà del problema amb l'aigua, ja fa anys que les habitants de Viladrau pateixen altres molèsties provocades per la fàbrica ubicada a la carretera de Vic, ben a prop de l'entrada del poble. El trànsit de grans tràilers per un vial estret de doble sentit ha comportat més d'un ensurt als conductors de turismes, les olors que provoca la producció fan que les finestres de les cases hagin de romandre sovint tancades i fins i tot el soroll de la indústria ha motivat la creació d'una altra plataforma entre el veïnat d'unes cases properes a la planta.

*Fàbrica de Lluçà Vegetal a l'entrada de Viladrau, al peu de la cara nord del Parc Natural del Montseny
Foto: Aleix López*

L'origen del conflicte principal es va començar a evidenciar en la xarxa pública de subministrament d'aigua de Viladrau, de la qual principalment s'abasteix l'empresa. Aquesta és una instal·lació antiga que requereix inversions per renovar-la i Lluçà ha participat del seu finançament fruit dels interessos evidents que té en el seu bon funcionament. Tanmateix, amb l'augment exponencial del seu volum de negoci, la xarxa no és suficient. «Els fan el seu procés i tornen a abocar l'aigua al riu, entre cometes depurada», relata Joan Serra Gros. El pescador local continua, «tenen una petita depuradora a la planta i amb l'ampliació de la fàbrica estan construint una gran, però de moment segueixen abocant a la depuradora municipal i l'altra part la treuen en cisternes. El problema és que hi ha vegades que aboquen a la depuradora municipal - que no és industrial, és de poble- i tenim aquests problemes perquè no ho pot absorbir», conclou Serra Gros.

Joan Serra, president de la Societat de Pescadors, explica que Lluçà té una petita depuradora a la planta i amb l'ampliació de la fàbrica n'estan construint una de gran, però segueixen abocant a la depuradora municipal i l'altra part la treuen en cisternes

Aquests episodis provoquen incidents com el del passat mes d'octubre, quan es va produir un

abocament de brom provinent de les torres de refrigeració de la fàbrica. La depuradora de la planta no el va poder neutralitzar, d'aquí va passar a la planta municipal -que no ho va poder decantar- i finalment va anar a parar a la riera, que va quedar retratada plena d'escuma en unes imatges difoses per les xarxes socials. En aquesta ocasió, els representants de Lliquats no van trigar a sortir als mitjans de comunicació per dir que l'incident no havia perjudicat la biodiversitat, però Serra Gros sosté «uns abocaments continuats poden afectar moltíssim a tota la vida i fauna que porta el riu». El mateix pensa el representant del GDT, que carrega contra la construcció en marxa de la nova instal·lació: «Tenir una depuradora industrial a aquesta alçada d'una riera petita i protegida, just en el seu naixement, posa en perill constant la qualitat de l'aigua de la riera, perquè les depuradores treuen un percentatge important d'alguns contaminants que no van a parar al riu, però no és mai al 100% i, a més a més, pateixen accidents».

Albert Bosch, tinent d'alcalde de Viladrau i regidor d'Urbanisme, medi ambient, Guillerries i participació ciutadana, membre del grup municipal Independents, explica que «es tracta de solucionar deficiències estructurals per millorar la captació». En conversa telefònica amb aquest mitjà, assegura que l'ajuntament busca «aconseguir arribar amb la xarxa pròpia a cobrir tota la demanda, també la de la indústria. És important que l'aigua la vengui l'ajuntament des de la xarxa municipal perquè Lliquats paga un cànon que serveix per millorar les infraestructures». Segons explica, actualment el consistori té la concessió per captar aproximadament 325.000 metres cúbics d'aigua, dels quals 200.000 els ven a Lliquats i la resta abasteixen el poble. Amb els nous plans la captació augmentaria fins als 550.000 metres cúbics, 400.000 dels quals servirien al negoci privat de les begudes vegetals.

De la mà de l'Ajuntament

La política municipal de Viladrau ha estat marcada els darrers anys per la gestió de les polèmiques sorgides arran de l'activitat de Lliquats Vegetals. L'any 2015, l'empresa va veure aprovats els seus plans d'expansió gràcies al permís concedit per l'equip de govern encapçalat per l'aleshores alcalde Francesc Bellvehí, del grup de L'Alternativa, actualment anomenats Independents. La llum verda al projecte d'ampliació de 16.000 metres quadrats de la fàbrica es va produir amb el govern municipal ja en funcions, perquè tot i que la llista encapçalada per Bellvehí havia estat la més votada en les noves eleccions, se sabia que els grups de SOM i CDC s'ajuntarien per fer un govern de coalició.

La riera Major al seu pas pel terme municipal de Viladrau Foto: Aleix López

Posteriorment, un cop fora del govern, «el senyor Bellvehí es va fer amb el contracte de manteniment de la fàbrica, que li ha portat moltíssims diners», explica Enric Tomàs, membre de la plataforma Viladrau defensa la seva aigua que ha anat en alguna ocasió a les llistes electorals de SOM, grup adscrit a ERC. Aquest grup va ser el més votat en les darreres eleccions municipals de 2019, obtenint quatre regidors, els mateixos que la candidatura Independents, que amb vint vots menys va quedar en segona posició. El tercer i darrer partit en obtenir representació al ple va ser Junts per Viladrau, encapçalat pel convergent Jaume Tordera, que en campanya havia promès facilitar el govern a la llista amb més sufragis i amb la seva abstenció va propiciar la investidura de Margarida Feliu, la candidata a alcaldessa per SOM que revalidava el càrrec amb un govern en minoria.

El regidor de govern i president de la Taula de l'Aigua de Viladrau, Víctor Niubó, treballa a Lliquats Vegetals com a coordinador de projectes

Cent dies després de la presa de possessió, el grup Independents va presentar una moció de censura contra el govern municipal i van arrabassar l'alcaldia als republicans amb el suport de Jaume Tordera, que malgrat tot s'ha mantingut fora del govern. A partir d'aquell moment, segons denuncien des de la plataforma formada per veïns i veïnes de diferents sensibilitats polítiques, va començar el darrer projecte d'expansió de la fàbrica. L'actual alcaldessa d'Independents per Viladrau, Noemi Bastias, és filla de Manel Bastias, un dels regidors que juntament amb l'exalcalde Francesc Bellvehí van autoritzar l'expansió de l'empresa l'any 2016. Així mateix, el

regidor de govern encarregat de dinamització econòmica, turisme, habitatge i vida associativa, Víctor Niubó, és president de la Taula de l'Aigua del municipi alhora que treballa a Lliquats Vegetals com a coordinador de projectes.

«L'equip de govern s'han convertit en els portaveus de Lliquats i comencen a aplicar la tàctica política de primer dir que mentim, segon que tenim interessos partidistes i tercer la desqualificació personal», lamenta Tomàs, que promet «ni jo ni cap de les persones que formem part de la plataforma esperem treure cap benefici econòmic d'aquest tema, al contrari, volem que els anys futurs els nostres fills i nets vegin la riera almenys com està ara». D'altra banda, el tinent d'alcalde Albert Bosch es mostra convençut de què tot el govern municipal té «vocació de treball pel poble i cap persona fa res pel seu propi interès, això és dubtar de l'honorabilitat i nosaltres separem la nostra vida personal de la vocació política».

El procés d'exposició pública dels projectes es va tancar el passat mes de setembre i la plataforma denuncia que es van assabentar a última hora i van poder entrar al·legacions just al límit d'expirar el període. Jesús Soler, del GDT, assegura que empreses com Lliquats «fan negoci amb l'aigua i a canvi la llei exigeix que paguin un cànon de concessió que normalment no és cap barbaritat, però que als ajuntaments -sobretot als petits- els va de cine perquè sempre van penjats de diners i les empreses aprofiten aquesta mancança per fer-se seus els ajuntaments».

Aquest article ha estat publicat originàriament a la Directa